

Helsingfors/Mariehamn 13.4.2022

Nr 17/22

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
11.02.2022, nr 27/2022.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om temporär ändring av landskapslagen om studiestöd, antagen av lagtinget 11.2.2022.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Enligt ändringen ska den studerande vid inkomstprövningen inte anses ha någon förvärvsinkomst under 2022. Förvärvsinkomsterna ska således inte inverka på studiestödets belopp.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet tillkommer enligt 18 § 1, 13, 14 och 23 punkterna i självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, socialvård, undervisning, studiesociala förmåner och främjande av sysselsättningen.

Enligt självstyrelselagens 27 § 1 punkt tillkommer lagstiftningsbehörigheten i fråga om de i 2 kap. i grundlagen reglerade grundläggande fri- och rättigheterna riket. Jämlikt grundlagens 16 § 2 mom. ska det allmänna säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt att utveckla sig själv. Bestämmelser om detta ska utfärdas i lag. Landskapslagstiftningen om studiestöd syftar till att förverkliga detta. I landskapets behörighet ingår att med beaktande av nämnda grundlagsbestämmelse besluta om villkoren för erhållande av studiestöd och studiesociala förmåner, förmånernas storlek samt om eventuella indexjusteringar av stödbelopp.

I kraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl. I landskapsregeringens lagförslag nr 9/2021-2022 anges att landskapsregeringen anser det viktigt att de förändringar som föreslås i fråga om studiestödet kan träda i kraft så snart som möjligt, redan innan den lagstiftningskontroll som avses i 19 § i självstyrelselagen är slutförd. Landskapsregeringens förslag till första tilläggsbudget för år 2022 förutsätter att en landskapslag stiftas för att förverkliga regelsystemet så snabbt som möjligt. Avsikten uppges vara att den föreslagna lagen ska träda i kraft vid tidigast möjliga månadsskifte under det första halvåret 2022. Därför intas i ikraftträdelsebestämmelsen en bestämmelse att lagen helt eller delvis träder i kraft vid en tidpunkt som infaller innan lagstiftningskontrollen är slutförd.

Ålandsdelegationen noterar att i landskapsregeringens förslag till den första tilläggsbudgeten för år 2022 (Budgetförslag nr 3/2021-2022) anges under moment 502 följande:

”Coronavirusepidemin har fortsatt påverka på det åländska samhället och beräknas även ha det under år 2022. Åtgärder krävs av olika slag för att lindra de konsekvenser epidemin skapar. Det finns ett behov av att studerande under epidemin ska kunna arbeta och tillfälligt avlasta vård och omsorg men även andra för samhället viktiga funktioner.

Landskapsregeringen föreslår därför i ett lagförslag (LF nr 9/2021-2022) att inkomstgränsen för lyftande av studiestöd i fråga om förvärvsinkomst slopas temporärt under år 2022 för de studiestöd som utbetalas efter att den föreslagna lagen har trätt i kraft. Slopandet av inkomstgränsen möjliggör för studerande att vid sidan av studierna kunna arbeta som vikarier under kortare perioder utan att arbetsinsatsen påverkar möjligheten att lyfta studiestöd. Förslaget bidrar också till att öka studerandes intresse för en arbetsinsats vid sidan av studierna. Förslagets inverkan på landskapets kostnader för studiestödet under år 2022 är svåra att bedöma men har kalkylerats uppgå till 300.000 euro om lagen kan träda i kraft den 1 mars 2022.

Lagförslaget är avsett att behandlas som en så kallad budgetlag.

Landskapsregeringen anser det viktigt att de förändringar som föreslås i fråga om studiestödet kan träda i kraft så snart som möjligt, redan innan den lagstiftningskontroll som avses i 19 § i självstyrelselagen är slutförd.”

Med beaktande av ovanstående anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför ikraftträdelsebestämmelsen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Dahlén, Lampi, Siitari och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare